

Bergeend (*Tadorna tadorna*) A048

1. Status

Niet in Bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De bergeend is een vrij grote, gansachtige eend en opvallend bontgekleurd. In Nederland is de soort het gehele jaar door aanwezig. De bergeend broedt in heel laag Nederland (inclusief het rivierengebied) met ca. 11.000 paar (1998-2000). Na de broedtijd vertoont de bergeend sterke trek naar de concentraties van ruiende vogels, waarbij vogels uit geheel NW-Europa zich traditioneel voor de rui verzamelen in de Duitse Waddenzee. De Nederlandse aantallen zijn daardoor in augustus (nog steeds) minimaal. Tegenwoordig verzamelen zich echter steeds meer bergeenden (recent meer dan tienduizend) ook in ruiconcentraties in de Nederlandse Waddenzee en in de Zoute Delta. De landelijke aantallen van de bergeend zijn in de zogenoemde 'monitoringsgebieden' waar de vogelstand gevolgd wordt, het hoogst in oktober en november. Dan keren de Nederlandse broedvogels na de rui terug uit de Duitse Waddenzee en arriveren vogels uit o.a. Zweden, Denemarken, Duitsland en Polen om hier te overwinteren. De bergeend is een kustvogel die niet duikt, maar grondelend, zwemmend of lopend foerageert in ondiep water en op slikvlakten. Karakteristiek is een heen en weer zwaaiende halsbeweging waarbij de toplaat van het slib wordt uitgezeefd. Het voedsel bestaat vooral uit kleine ongewervelde dieren als mollusken, kreeftachtigen en wormen.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de bergeendpopulatie in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' gunstig. De broedgebieden van de in de Europese Unie verblijvende bergeenden liggen in de kustgebieden van West-Europa, zich uitstrekkend van Midden-Noorwegen tot Zuid-Frankrijk, in het noordelijke Middellandse Zeegebied en rond de Zwarte Zee.

Bij de bergeend worden vijf populaties onderscheiden. De voor Nederland relevante West-Europese populatie wordt geschat op 300.000 vogels. Naar schatting verblijft 25% daarvan in Nederland.

3. Bijdrage van gebieden

Huidige verspreiding en voorkomen binnen Nederland: Tweederde van de Nederlandse bergeenden is te vinden in de Waddenzee, in het bijzonder langs de Fries-Groningse kust. Daarnaast is er sprake van groeiende concentraties van ruiende vogels in de Waddenzee in juli en augustus. Kleinere concentraties zijn te vinden in de Ooster- en Westerschelde, en ook in de delta wordt in toenemende mate geruid.

Verspreidingskaart bergeend

Huidig voorkomen en Natura 2000: 100% van de bergeenden bevindt zich in Vogelrichtlijngebieden.

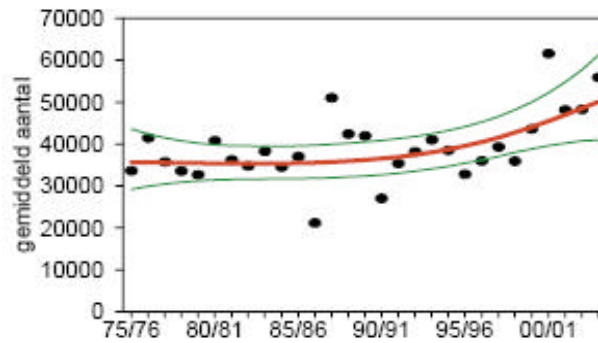
Gebied	Functie: foerage en/of slapen	Gemiddeld seizoens-gemiddelde 99/00-03/04	Gemiddeld seizoens-maximum 99/00-03/04
(001) Waddenzee	fs	38.400	
(122) Westerschelde & Saeftinghe	fs	4.500	
(118) Oosterschelde	fs	2.900	
(114) Krammer-Volkerak	f	1.200	
(109) Haringvliet	f	820	
(115) Grevelingen	f	700	
(008) Lauwersmeer	f	480	
(113) Voordelta	fs	360	
(101) Duinen Goeree & Kwade Hoek	fs	280	
(127) Markiezaat	f	250	
(072) IJsselmeer	f	210	
(120) Zoommeer	f	200	
(078) Oostvaardersplassen	f	90	
(007) Noordzeekustzone	fs		520

Aantallen bergeenden in Natura 2000 gebieden

4. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: De aantallen van de bergeend vertonen landelijk een geleidelijke toename, al sinds eind jaren zestig. In de Waddenzee wordt de toename vooral veroorzaakt door groei van het aantal ruiende vogels in juli-augustus. In de Zoute Delta is sprake van een forse, significante toename sinds 1990. Ook hier is sprake van groeiende concentraties van ruiende vogels.

Recente ontwikkelingen: De Nederlandse populatie van de bergeend laat sinds 1981 (1981-2003) een matige toename in aantallen zien. Ook over de meest recente periode 1995-2003 neemt de populatie matig toe.

Aantalsontwikkeling bergeend

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig
Het verspreidingsgebied van de bergeend is stabiel.

Beoordelingsaspect populatie: gunstig
De populatie van de bergeend neemt in aantal toe.

Beoordelingsaspect leefgebied:
De omvang en de kwaliteit van geschikt leefgebied voor de bergeend nemen niet wezenlijk af.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig
Het is niet te verwachten dat de omstandigheden voor de bergeend wezenlijk zullen verslechteren.

Definitie gunstige staat van instandhouding: Behoud van de huidige situatie volstaat.

Oordeel: gunstig

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	Gunstig	gunstig
Populatie	Gunstig	gunstig
Leefgebied	Gunstig	gunstig
Toekomst	Gunstig	gunstig
Eindoordeel	Gunstig	gunstig

5. Bronnen

- Davidson N.V. & Rothwell P. 1993. Human disturbance to waterfowl on estuaries: conservation and coastal management implications of current knowledge. Wader Study Group Bull. 68 (Supplement): 97-105.
- Kempf N. 2001. Eiderenten und mausernde Brandenten. In: Landesamt für den Nationalpark Schleswig-Holsteinisches Wattenmeer (eds), Wattenmeermonitoring 2000. Schriftenreihe des Nationalpark Schleswig-Holsteinisches Wattenmeer. Sonderheft: 68-69.

- Koepff C. & Dietrich K. 1986. Störungen von Küstenvögeln durch Wasserfahrzeuge. Vogelwarte 33: 232-248.
- Koffijberg K., Blew J., Eskildsen K., Günther K., Koks B., Laursen K., Rasmussen L.M., Potel P. & Südbeck P. 2003. High tide roosts in the Wadden Sea. A review of bird distribution, protection regimes and potential sources of anthropogenic disturbance. Wadden Sea Ecosystem 16. CWSS/TMAG/JMMB, Wilhelmshaven.
- Spaans B., Bruinzeel L. & Smit C.J. 1996. Effecten van verstoring door mensen op wadvogels in de Waddenzee en de Oosterschelde. IBN-rapport 202. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.